

Fint, *Alosa fallax fallax*

Tekst: Gerard de Laak,
Sportvisserij Nederland

Fotografie: Rob Kraaijeveld,
Sportvisserij Nederland
en Vildaphoto

Door afsluiting van rivierarmen zoals het Haringvliet en overbevissing in het begin van de vorige eeuw heeft de fint het zwaar te verduren gehad. Toch lijkt er de laatste jaren sprake te zijn van een bescheiden herstel van deze haringachtige. Onderzoeker Gerard de Laak schreef een kennisdocument over deze al eeuwen onderbelichte en ondergewaardeerde vissoort.

De fint (*Alosa fallax fallax*) en de nauw verwante elft (*Alosa alosa*) zijn familieleden van de haring. De uitklapbare bek, de schubben die gemakkelijk loslaten en het vetvlies over het oog zijn duidelijk kenmerken van soorten die behoren tot de familie van haringachtigen (*Clupeidae*). Deze familie is wijd vertakt, langs de kust van Noord-Amerika worden nog een zestal soorten *Alosa* aangetroffen, en behoort wereldwijd tot de groep van de commercieel belangrijkste vissoorten. De fint komt nagenoeg overal langs de Europese kusten voor. Deze soort paait in de meeste

rivieren die uitmonden in de Oostzee, de Noordzee en de Atlantische Oceaan – met uitzondering van Finland, Zweden en Noord Noorwegen. De in Nederland voorkomende fint wordt gerekend tot de ondersoort *Alosa fallax fallax*.

Lastige determinatie

Overigens bestaat er ondanks moderne technieken zoals DNA-analyses nogal wat discussie over de taxonomische status van de fint. Vast staat dat tussen populaties vaak morfologische verschillen voorkomen, onduidelijk is echter of het daarmee ook verschillende soorten betreft. Een belangrijk

determinatiekenmerk is het aantal kieuwboogaanhangsels. De fint heeft er dertig tot zestig. Het probleem van nauw verwante soorten is dat er makkelijk hybridisatie optreedt. Zo kunnen finten en elften met elkaar kruisen. Deze kruisingen werden in Nederland vanwege hun weke vlees vroeger ‘papzakken’ genoemd. Doordat deze hybriden vaak vruchtbaar zijn en succesvol kunnen paaien met elften, finten of kruisingen hiervan is determinatie een heikele zaak. Aangezien er aanwijzingen zijn dat finten homing gedrag vertonen, rechtvaardigt dit volgens sommige biologen juist weer dat er meerdere (sub)

De fint heeft drie tot tien stippen achter het kieuwdeksel.

Verbreidingsgebied van de fint.

populaties of ondersoorten van de fint te onderscheiden zijn. Homing gedrag wil zeggen dat de vissen terugkeren naar de geboorterivier om daar af te paaien. Ondanks tientallen studies en onderzoeken bestaat er nog steeds veel onduidelijkheid over de naamgeving van de Alosa soorten, vooral wat betreft de finten in het Middellandse Zeegebied, de Zwarte Zee en het Kaspische Zeegebied.

Kenmerken en bijzonderheden

De fint wordt vaak verward met de elft. Toch zijn er uiterlijke verschillen die echter niet altijd direct duidelijk zichtbaar zijn. Zo kan de fint maximaal zestig centimeter worden, terwijl de elft een lengte van meer dan tachtig centimeter kan bereiken. De fint is ook minder gedrongen dan de elft. Waar de elft maximaal drie stippen achter de kieuwplaat heeft, telt de fint er drie tot wel tien. Deze stippen zijn echter niet altijd even goed zichtbaar. De fint heeft, evenals de elft, geen zijlijn. De receptoren voor de waarneming van druk en geluid zijn bij de Alosa soorten gelo-

kaliseerd in de kieuwdeksel (operculum).

Bijzondere eigenschap van zowel de fint als de elft is dat ze bepaalde geluiden goed kunnen waarnemen. De frequentie van deze geluiden komt overeen met de frequentie die tandwalvissen (zoals orka's en dolfinen) uitstoten om prooiën te lokaliseren. Het is waarschijnlijk een door de evolutie ontstaan systeem om te kunnen waarnemen of er vijanden in de buurt zijn.

Levenscyclus

Finten trekken in mei en juni, wanneer de watertemperatuur tot boven de 10 à 12 °Celsius stijgt, de rivieren op. Ze paaien in langzaam stromende delen van de rivier, meestal nabij of net in het gebied waar de getijdenwerking nog aanwezig is. Het kuit wordt aan het wateroppervlak afgezet, waarbij de paaiende volwassen vissen volop spetteren en lawaai maken. De eieren zwellen na de afzet op en zinken vervolgens naar de bodem. Daar komen ze in grindbanken of verdiepingen in de rivierbodem in

een later stadium uit. De larven van de fint voeden zich al na enkele dagen met fijn plankton.

Gedurende de zomer en herfst verplaatsen de kleine finten zich naar het estuarium om vervolgens naar zee te migreren. Ze zijn dan tien tot twaalf centimeter groot. Het voedsel in het estuarium en de eerste fasen op zee bestaat uit grof zoöplankton zoals pissebedden, vlokreeften, garnalen en aasgarnalen. In de oceaan worden de vissen op dieptes tussen de 10 en 200 meter aangetroffen. Hier volgen ze waarschijnlijk het krill dat in dit levensstadium de belangrijkste voedselbron vormt. Naarmate de vissen groter worden gaan ze meer vis eten. Belangrijke prooivissen zijn vooral haringachtigen, inclusief jongere soortgenoten.

Op een leeftijd van twee (vrouwtjes) tot drie jaar (mannetjes) keren de finten terug naar de rivier om te paaien. De meeste finten sterven na de paai, maar er zijn ook enkele vissen die na de paai terug naar zee trekken en na een jaar nogmaals kunnen paaien. De fint kan maximaal zeven tot acht jaar oud en circa 1,5 kilo zwaar worden.

Anadrome vissoorten

Net als de zalm, zeeforel, steur en spiering is de fint een anadrome vissoort. Dit zijn vissoorten die paaien in het zoete water, maar opgroeien in het zoute water. De fint trekt echter niet zover de rivier op als bijvoorbeeld de zalm of steur. In Nederland paaide de fint vroeger onder meer in de Biesbosch. Uit de literatuur blijkt dat finten maximaal 190 kilometer een rivier optrekken om te paaien. Net als bij de zalm en zeeforel zijn er ook hier weer uitzonderingen op de regel. Er zijn namelijk ook finten die niet (meer) naar zee (kunnen) trekken en zogenoemde 'land-locked' populaties vormen. Dergelijke land-locked populaties worden onder meer aangetroffen in Ierland, Italië en de Balkanlanden.

Zwaar belaagd

De fint is van groot belang geweest voor de beroepsvisserij. In de Noord-

zee varieerde de vangst in de periode tussen 1910 en 1920 jaarlijks tussen de 200 en 900 ton. In die periode wordt er in de Baltische zee jaarlijks tussen de 1700 en 2100 ton fint gevangen. De visserij op fint op de rivieren neemt sterk in belang toe na de afname van de elftvangsten rond 1900. In de Rijn worden rond 1930-1940 jaarlijks enkele honderdduizenden finten gevangen – in 1938 zelfs meer dan een miljoen exemplaren. Na de Tweede Wereldoorlog nemen de vangsten van fint echter snel af door de wederopbouw van de industrie in Duitsland en de daarmee samenhangende vervuiling. De afname van de vangsten is deels terug te voeren op de bouw van waterstaatkundige werken in de benedenloop van grote rivieren. De verslechterende waterkwaliteit en verdere riviernormalisatiewerken in de tweede helft van de vorige eeuw worden ook aangemerkt als belangrijke factoren voor het verdwijnen van de fint (en andere riviertrekvisen). Door het afsluiten van het Haringvliet in 1970 kan de fint de paaigebieden in het benedenriviereengebied niet meer bereiken en verdwijnt de vis nagenoeg geheel uit de rivieren. Ook in andere Europese landen heeft de fint veel te duchten van overbevissing, verstuwung en het aanleggen van waterkrachtcentrales.

Voorzichtig herstel

Tijdens visserijkundige onderzoeken door IMARES worden sinds 1994 in het IJsselmeergebied en de benedenrivieren jaarlijks weer enkele honderden finten gevangen. Waarschijnlijk neemt de fintpopulatie weer langzaam toe door de verbeterde waterkwaliteit. Ook op het Lauwersmeer worden sinds 2005 weer finten aangetroffen. Mogelijk is dit het gevolg van een gewijzigd spuiregime dat is gericht op de bevordering van vismigratie van de Waddenzee naar het Lauwersmeer en vice versa. Dat het met de fint weer wat beter gaat, blijkt ook uit de toenemende vangstmeldingen van sportvissers. Langs de kust wordt

door sportvissers tijdens het vissen op geep, haring en zeebaars steeds meer fint bijgevangen. Er zijn tegenwoordig zelfs sportvissers die gericht op fint vissen.

Toekomst voor de fint

Voor de herintroductie van zijn neef de elft is een herstelprogramma voor de Rijn opgesteld (www.alosa-alosa.eu). Dit herstelprogramma is grotendeels gebaseerd op ervaringen met herstel van elftpopulaties in de Verenigde

Staten. Indien de Haringvlietdam in januari 2010 gedeeltelijk wordt geopend, is het de verwachting dat de fint betere intrek mogelijkheden krijgt naar het benedenriviereengebied. Zo kan de fint zijn vroegere paaigebieden in de Biesbosch weer bereiken en in combinatie met een verbeterde waterkwaliteit zal de fintpopulatie zich wellicht weer kunnen herstellen. Het blijft echter de vraag of er ooit weer meer dan één miljoen finten de Rijn zullen optrekken. **V**

Het kennisdocument fint is te downloaden via de website www.sportvisserijnederland.nl

Sportvissers vangen steeds meer fint.

